

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.

Inserati do 9 petih vrst 1 D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 p, večji inserati peti vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklic peti vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročitvi od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopisne sprotne je podpisano in zadošča frankovanje.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—

v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1:25

Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu
		V Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	...	Din 120—	Din 144—	Din 216—
6	...	60—	72—	108—
3	...	30—	36—	54—
1	...	10—	12—	18—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Reški problem.

Konsorcij iz leta 1921.

Načrt za konsorcij, ki je bil dogovorjen med našimi in italijanskimi delegati leta 1921., ni bil nikjer objavljen. Njegove glavne točke priobčuje Giulio Benedetti v svojem delu »Fiume, porto Baross e il retroterra«. Po tem načrtu priznava Italija Jugoslaviji, da tvorita Delta in luka Baroš sestavni del njenega teritorija in da ju Jugoslavija prinaša v konsorcij, katerega doba se omejuje na dvanajst let. Proti temu konsorciju je bila otvorila »La Vedetta d'Italia«, katere glavni urednik je omenjeni Benedetti, zelo oster boj. Poiskala si je tudi mnenja o konsorciju pri »predstavnikih raznih strank in pridobitnih krogov na Reki«. Treba si je ogledati ta mnenja, da se potem toliko lažje pojmuje predlog za konsorcij, ki ga je podala italijanska delegacija v Opatiji.

Nacionalistično pojmovanje reškega problema je temelj vsem tem mnenjem. Ti povprašani predstavniki so ljudje, ki sanjajo o italijanski Reki in o priklopljeni Reki k Italiji. Zato pa ni pričakovati od njih nič takega, kar lahko služi za sporazum med Jugoslavijo in Italijo ter stremi po dobri bodočnosti reške luke. Prišel je Eduardo Susmel, ki pravi, da se ne sme v reških vodah in na reški zemlji vstoliti srbska oblast. Konsorcij bi bil dober samo tedaj, ako se Jugoslavija obveže, da na gorenjem Jadranu ne zgradi nikakega lastnega pristanišča in da se bo za svoje blago posluževala samo in izključno reškega pristanišča in ako bi trajal konsorcij 99 let. Delta in Baroš spadata po njegovi sodbi nedeljivo k Reki. Giovanni Rubinih je menil, da se imata pristanišče in železnica promotivati z ozirom na zaledje s čisto trgovskega stališča, mesto s političnega kot svobodno mesto pod absolutno odvisnostjo italijanske politike. Rubinih kljub svojemu dvojnemu stališču govori v neporušljivi celoti. Bolesno so iznenadeni vsi oni Rečani, ki so mislili, da se nikakor ne sme rešiti vprašanje o pripadnosti Baroša v prilog kraljevine SHS. On trdi, da je Reka pravzaprav že anektirana in da bo formalna aneksija mogoča takrat, ko se pogled Italije nekoliko dalje, to je, kadar bo mogla k Reki pripojiti toliko zaledja, da se bo lahko na njem vršilo tako delovanje, kakršno razvija danes Trst, kateri kakor Reka ne more biti nič drugega nego središče za oskrbo svojega lastnega zaledja v okvirju svojih mej. Reka ima napram severu zdravo in močno zaledje z veliko produkcijo žita, lesa in živine ter s teritorijem, ki je bogat na rudah, dočim ima na drugi strani Italijo z njenim industrialnim razvojem. Zato je Reka v srečnem položaju, da ima dve zaledji, katerim se izpopolnjujeta in za kateri je ona naravno središče v svrhu izmenjave njenih dobrin. Slično so modrovali Aristote Mini, Salvatore Bellarich, Carlo Conighi, At-

tilio Depoli, Andrea Ossolnick, Ettore Rosboch pa je klical na pomoč Madžarsko, češ, da ona jim daja izvrstno orožje v borbi proti teritorialni razcepitvi, ker je trianonska pogodba priznala Madžarski pravico, da se poslužuje reškega pristanišča kot svojega izhoda na morje. Ker je to pogodbo podpisala Jugoslavija, je hotel Rosboch imeti od ne takojšnje otvoritve železniškega prometa med Budimpešto in Reko. Madžarska naj bi pristopila tudi h konzorciju. Vsi kriče soglasno, da spadata Baroš in Delta nesporno k Reki in da sta neločljivi njen del, ker sicer bi morala Reka propasti!

Vsa izvajanja so napačna, ker odbijajo Jugoslavijo od Reke, zanikajoč jej pravico do Baroša in Delte in hoteč jo utesniti v konsorcij, v katerem bi morala krepko skrbeti za bodočnost Reke, ki bi se vsa svetila v italijanskem sijaju. Jugosloven bi bil italijansko-reški pomorski hlapec, ki bi z vso svojo silo garal za »italijansko Reko«. Tega pa Italija ne sme doživeti.

Reški problem je mogoče rešiti samo takrat, ako se ugotovi vsem z naše

strani stavljenim zahtevam, ki so do cela upravičene, pred vsem, da se izprazni Baroš in Delta. Prihodnost Reke je v jugoslovenskih rokah. Ako hočejo Italijani uničiti Reko in prisiliti Jugoslovence, da začno takoj misliti na zgradbo svoje posebne luke v gorenjem Jadranu, naj nadaljujejo s svojo dosedanjim gonjo in naj le še kriče v svet bedastočo, da Reka brez Baroša umrje! Kako pa je bilo to, da je lahko živela brez Baroša do leta 1899? Ravno tako lahko tudi odslej živi brez Baroša, ker baroško pristanišče je bilo izgrajeno omenjenega leta samo za izvoz hrvaškega lesa. Kako smešne so torej italijanske trditve o neporušljivem edinstvu Baroša z ostalim pristaniščem, ko je vendar vsakemu jasno, da je bil postavljen Baroš poleg reškega pristanišča v čisto posebno svrhu. Potem pa še nekaj! Za zgradbo Baroša je dala denar Hrvatska, sedanjí reški kričači niso nič prispevali, hočejo imeti pa glavno besedo o usodi Baroša in vse Reke. Proč s šarlatani!

Parlamentarna kriza prehaja v odločilno fazo.

NAČELNE DIFFERENCE MED DEMOKRATI IN RADIKALI GLEDE VOLITVENE VLADE. — PAŠIČ VRNIL MANDAT. — KRALJ MANDATA NI SPREJEL. — TEMELJNE ZAhteVE ZEMLJORADNIKOV.

— Beograd, 24. aprila. (Izv.) Parlamentarna in vladna kriza je prešla v popolnoma novo in odločilno fazo. Med obema glavnima in pri sestavi poslovne koalicijske vlade v poštev prihajajočima skupinama, med demokrati in radikali so do zadnjega obstojale difference, ki so se zrcalile v zahtevi o poslovno-volitveni vladi. Demokratije odločno vztrajajo pri svoji zahtevi, da bodi poslovna koalicijska vlada obenem tudi volitvena, ki bi imela v najkrajšem času po sprejetju najnujnejših in najvažnejših zakonov izvesti nove volitve. Tej zahtevi so se pridružili tudi zemljoradniki. Radikali pa to zahtevo alimne odklanjajo, naglašujoč, da je potrebna poslovna in najboljša homogena vlada, ki ima izvršiti veliko zakonodajno delo in vzpostaviti popoln red in javni upravljanje. Mandatar g. Pašić pa je imel od krone nalogo, da sestavi samo poslovno koalicijsko vlado.

V parlamentu so se včeraj dogodki mirno razvijali in pričakovati je bilo, da bo Pašić kralju vrnil mandat, kar se je tudi zgodilo, ko je šef demokratske stranke Davidović njemu naznanil načelni sklep svojega kluba za poslovno-volitveno koalicijsko vlado. G. Pašić je včeraj imel dvakrat konferenco z g. Ljubom Davidovićem in g. Vojeslavom Lazicem. Na popoldanskem sestanku je g. Davidović naznanil g. Pašiću sklep demokratskega kluba, ki je po kratki politični debati sklenil, da demokratski klub ne more v nobenem slučaju stopiti v izključno poslovno ko-

alicijsko vlado. G. Pašić je sklep demokratskega kluba vzel na znanje. G. Pašić je sprejel tudi predloge zemljoradniškega kluba. Po obvestilu od strani g. Davidovića se g. Pašić ni dolgo obotavljal in je po kratki konferenci z Veljo Vukičevićem in Ljubom Jovanovićem odšel okoli 17.30 na dvor ter zaprosil za avdienco. Kralj je g. Pašića takoj sprejel. G. Pašić je kralju kratko naznanil, da vrača njemu daní mandat za sestavo poslovne koalicijske vlade, obenem na je kralju pojasnil načelno stališče demokratskega kluba, ki zahteva volitveno vlado. Kralj je sicer vzel izjavo g. Pašića na znanje, toda definitivnega sklepa ni storil. V tem vprašanju pa je končna odločitev tekom današnjega dneva.

ZAhteVE ZEMLJORADNIKOV.

Predsednik zemljoradniškega parlamentarnega kluba Vojislav Lazić je mandatarju za sestavo koalicijske vlade predložil končne in načelne zahteve zemljoradnikom, ki bi bili pripravljeni vstopiti v vlado. V obliki spomenice predložene zahteve vsebujejo:

1. Sprejem in izvršitev zakona o agrarni. Agrarno vprašanje se ima rešiti enotno za vso državo. Rešiti se ima vprašanje kolonizacije dobrovoljcev. V parlamentu se ima zakon rešiti tekom dveh mesecev, računši od dneva, ko se prične redno zakonodajno delo v parlamentu. Za Bosno in Hercegovino se ima ukiniti naredba od 12. maja 1921. Potrebna je tudi revizija vseh procesov v zadevi agrarne reforme. Specijalno

se ima izvršiti tudi ureditev agrarnega vprašanja v Dalmaciji.

2. Predložitev zakona o kmetijskih kreditih in o poljedelskih zadrukah se ima izvršiti tekom dveh mesecev v narodni skupščini.

3. Nužnost zakona o uradniški službeni pragmatiki. Zemljoradniki zahtevajo redukcijo uradništva, nepotrebno ne-kvalificirano uradništvo se ima odpustiti, dobro kvalificirano uradništvo se ima boljše nagraditi. Potrebna pa je tudi redukcija ministrstev.

4. Zakon o invalidih in zakon o volni odškodnini se imata ravnotako v najkrajšem času predložiti parlamentu.

5. Zakon o razdelitvi države na oblasti se ima izvršiti na principu najširše samouprave v najkrajšem času. V teritorialnem pogledu naj bodo oblasti čim največje in naj fiksirano število 800.000 prebivalcev ne bo nobena ovira za obseg oblasti.

6. Nov volilni zakon v smislu proporca se ima predložiti tekom treh mesecev.

8. Stroge kazni proti uradnikom, ki so se pregrešili proti členu 107 ustave.

G. Pašić je zahteve zemljoradnikov vzel na znanje.

— Beograd, 24. aprila. (Izv.) Tekom današnjega dopoldneva pričakujejo, da dobi g. Pašić od krone nov mandat. Nekateri z gotovostjo računajo, da se bo ta mandat glasil na sestavo poslovno volitvene koalicijske vlade. Radikalna struja, podpirana od revizionistov, pa danes z vso silo forsira, da bi Pašić prevzel edino mandat za sestavo homogene radikalne vlade. V parlamentu danes razmotriva tri kombinacije, ki bi bile najprimernejše za rešitev krize. Eno kombinacijo forsira kolikor toliko v državnem interesu demokratije in nekateri radikali, ta kombinacija je sestava poslovno-volitvene koalicijske vlade, drugi zopet so za to, da bi sestavo vlade prevzel Ljuba Davidović, čemur pa se šef demokratske stranke brani iz razloga, da demokratska stranka numerično nima zadostne zaslombe v parlamentu. tretjo kombinacijo pa želi večina radikalcev z revizionisti t. j. da bi se sestavila homogena radikalna vlada. Tekom današnjega dneva je pričakovati, da se sedaj sicer nekoliko zamotana parlamentarna situacija razjasni in razčisti. Lahko pa danes rečemo, da se bo kriza zavlekla še naidel do konca tega meseca.

PAŠIĆEVA VRNITEV MANDATA.

DAVIDOVIĆ POZVAN H KRALJU.

— Beograd, 24. aprila. (Izv.) Včeraj ob 17. sta se stala g. Pašić in Davidović, slednji je prvemu naznanil sklep demokratskega kluba, na kar je g. Pašić odšel na dvor, kjer je bil sprejet od kralja v avdienci. Avdienca je trajala 10 minut. Pašić je vrnil mandat za sestavo poslovne koalicijske vlade, ker je demokratski klub zahteval, da bodi poslovna vlada istočasno volitvena. Ob

18. je bil pozvan telefonskim potom g. Ljuba Davidović na dvor, kjer je kralju poročal o sklepih demokratskega kluba. Avdienca je trajala pol drugo uro. Javnost o tej avdienci ni informirana. Toliko je gotovo, da kralj ni sprejel vrnitve mandata od Pašića definitivno na znanje in da se pogajanja z demokratimi nadaljujejo tekom današnjega in jutrišnjega dneva.

KOROŠEC V AVDIJENCI PRI RADIĆU.

NOVE GROZNJJE REVIZIONISTOV.

— Beograd, 24. aprila. (Izv.) Glavni voditelj revizionističnega bloka dr. Ante Korošec sa je včeraj povrnil iz Zagreba v Beograd. V Zagrebu je bil pri voditelju Hrvatske republikanske seljačke stranke Stjepanu Radiću, kateremu je poročal o razvoju parlamentarnih dogodkov in o položaju v Beogradu. Novinarjem Korošec ni hotel povedati, kakšno stališče zavzema Radić in kakšno je bilo njegovo poročilo. Dr. Korošec je tekom včerajšnjega dneva o svoji avdienci pri Radiću poročal načelno, mušlimanskega kluba dr. Spahi in dr. Hrasnici. V parlamentarnih krogih živahno komentirajo okolnost, da je včeraj dr. Korošec obiskal g. Pašića ter mu v daljšem razgovoru pojasnil politično taktiko in načrte g. Stjepana Radića oz. revizionističnega bloka. Radić je baje dal Korošču nalogo, da pridobi Pašića oz. radikalni klub za to, da sestavi homogeno radikalno vlado, ker taka vlada bi imela pri revizionističnem bloku posebne simpatije in pod gotovimi garancijami bi mušlimani in klerikalci morali in delansko podpirati homogeno radikalno vlado. Včerajšnje »Novosti« in »Novi list« priobčujeta izjave dr. Korošca, ki zopet grozi, da bo revizionistični blok takoj zapustil Beograd, kakor hitro bi se sestavila demokratsko - radikalna vlada, katero je smatrali kot negacijo za sporazum in bi pomenjala srbsko fronto proti revizionistom.

GIUNTOV GOVOR O FAŠISTOVSKI PREVLADI IN PRISEGA V TRSTU.

— Trst, 23. aprila. (Izv.) Proslava 21 aprila je potekala po določenem sporodu. Glavni govor je imel Giunta, ki je povdarjal pred zakonitimi zastopniki italijanske države in armade, da hočejo fašisti ob tej priliki obnoviti svojo prisego, kajti fašisti so danes eno in isto z narodno armado in italijansko državo, ker pred vsem predstavljajo in hočejo predstavljati danes fašisti disciplino, red in legalnost napram vsemu in napram vsem. Prisega se je glasila: V imenu boga in Italije, v imenu vseh, ki so padli za veličino Italije, prisegam, da se posvečam ves in za vedno dobrobiti Italije! — Slovesne proslave so bile tudi v Gorici in Pulji.

A. E. W. Mason:

64

KLIC NA POMOČ.

Roman.

»To je bila dobra ideja,« je odvrnil Hanaud. »Prišel sem nanjo, ker ni bilo avtomobila. Ženeva je veliko mesto in ne preveč daleč, izboren kraj, da se skrijejo v njem ljudje, ki jim je policija za petami. Če bi pa bili našli avto v garaži, bi mi to ne bilo prišlo na misel. Pa še tedaj nisem bil docela prepričan, da je to Ženeva. V resnici sem pa želel videti, kako se bo Wethermill pri tem vedel. Vedel pa se je naravnost izborno.«

»Kar poskočil je.«

»Bil je silno začuden. Vi pa, dragi moj, ste gledali prav tako začudeno kot on. Pričakoval sem, da se bo ustrašil, Toda tega nisem zapa-zil.«

»Sumničili ste ga pa že, prav ko ste govorili o pogumu in načrtu zločincev. Povedali ste mu dovolj, da si ni upal dopisovati z rdečelaso žensko v Ženevi. Izolirali ste ga. Da, sumničili ste ga.«

»Oglejmo si stvar od začetka. Ko ste vi

prvič prišli zjutraj z Wethermillom k meni, je bil policijski komisar že pri meni, kot sem vam že pravil. Imel je že nekaj silno važnega: pravkar je bil namreč pri njem neki Adolf Ruel, ki je videl Wethermilla in Heleno skupaj pri kazi in čul Wethermillov vzklik: »Res je. Imeti mora denarja!« Vse to je bil povedal komisarju. Vedel sem že to, ko je prišel Wethermill k meni v sobo in me prosil, naj prevzamem zadevo. To je bila predrzna poteza. Eno proti sto bi stavljal, da ne bom prekinil svojih početnic radi te stvari. In v resnici, ne bil bi se zanimal za stvar, če ne bi poznal povesiti Adolfa Ruela. Ker je bila stvar taka, se nisem ustavljal. Wethermillov izredni pogum me je kar očaral. O da, čutil sem, da se bom moral boriti zoper njega. Zločinci so tako malo duhoviti. Mr. Ricardo. Res, žalostno je, kako malo. Toda Wethermill! Pomislite, v kako finem položaju bi bil, če bi bil jaz odklonil. On sam je bil prvi, ki se je obrnil na prvega francoskega detektiva. In njegov dokaz! Ljubezen do gospodične Celije! Na vsak način je ona nedolžna! Kako dobro je to sestavil! Ljudje bi rekli: »Ljubezen je slepa:« in vsi bi še bolj sumničili gospodično Celijo. Da, in slepega ljubimca imajo še prav

posebno radi. Tako bi bil vsakdo še bolj prepričan, da Harry Wethermill ni imel prav ničesar opraviti z groznim zločinom.

Mr. Ricardo je potegnil stol bližje k mizi. »Priznati vam moram,« je dejal, »da sem mislil, da je gospodična Celija soudeležena.«

»To ni nič čudnega,« je rekel Hanaud. »Nekdo v hiši je bil soudeležen: s tem dejstvom smo začeli. Vdrli niso s silo v hišo. Kar je pravila Helena Vauquier o Celiji, je bilo očitno res. Dejstvo je bilo, da je ona odpravila soferja. Služkinja je ležala zgoraj kloroformirana. Nič ni bilo bolj razumljivo kakor da je gospodična Celija napravila seanso in ko so ugalsnili luč, spustila morilca skozi steklena vrata.«

»Razen tega so se razločno poznali natančni vtisi njenih črevljev,« je dejal Mr. Ricardo.

»Da, toda prav tu sem začel čutili, da je bila nedolžna,« je suho odvrnil Hanaud. »Vsi ostali vtisi stopinj so bili tako skrbno izbrisani, da se ni dalo nič napraviti z njimi. Samo njeni mali vtisi so ostali tako jasni in so se dali tako lahko spoznati, da sem se takoj začudil, zakaj tudi teh niso izbrisali. Kakor vidite, so morilci še preveč poskrbeli za to, da zadene sum-

gospodično Celijo in ne Heleno Vauquier. Torej vtisi stopinj so bili tu. Gospodična Celija je tekla iz sobe k Wethermillu, kakor sem vam že pravil. Toda nekaj mi ni šlo v glavo. Nato sem našel v sobi na tleh strgani listič z napisom »Je ne sais pas« v pisavi gospodične. Besede bi bile lahko spiritistična pisava, lahko bi pa tudi pomenile nekaj drugega. Premišljal sem jih. Čutil sem se tudi radi kanapeja. Bil sem zmešan — čisto zmešan.«

»Da, videl sem to.«

»Pa ne samo vi,« je odvrnil Hanaud. »smehom.« Ali se spomnite glasnega vzklika Wethermillovega, ko smo se vrnili v sobo in ko sem stopil spet pred kanapej? Igral je svojo ulogo izborno. Jaz sem rekel, da naši zločinci v Franciji niso preveč uljudni s svojimi žrtvami in on se je delal, kakor bi mu bil strah radi muk, ki jih je pretrpela gospodična Celija, izvil ta vzklik iz prsi. Temu pa ni bilo tako. Preplašen je bil — smrtno preplašen — ne radi gospodične Celije, temveč radi samega sebe. Preplašen je bil tako, da sem razumel, kar so mi povedale blazine na kanapeju.«

»Kaj so vam povedale?« je vprašal Ricardo.

Telefonska in brzojavna poročila

Odločilen nastop Češkoslovaške proti Madžarski.

ČEŠKOSLOVAŠKA ZAPRLA MEJE — USTAVLJEN JE OBMEJNI PROMET.

— Praga, 24. aprila. (Izv.) »Lidove Noviny« v Brnu poročajo, da je češkoslovaška vlada radi usmrtnice češkoslovaškega finančnega uradnika na madžarski meji odredila energične ukrepe proti Madžarski. Češkoslovaška delegacija v razrešitveni komisiji, ki določa meje v Karpatih Rusiji napram Madžarski, je bila takoj odpoklicana. Češkoslovaška meja napram Madžarski je popolnoma zaprta. Madžarskim potnikom je prekoračenje meje prepovedano, tudi če imajo potne liste. Obmejni promet je popolnoma ustavljen. Češkoslovaške politične oblasti so v Karpatih Rusiji aretirale 10 madžarskih državljanih ter jih izgnale preko meje.

— Budimpešta, 24. aprila. (Izv.) Madžarski potniki, ki so se vozili v br-

zovlaku Budimpešta-Berlin, so bili na češkoslovaški obmejni postaji Parkany zadržani od češkoslovaške straže ter jim je bilo nadaljno potovanje prepovedano. Češkoslovaško poslanstvo v Budimpešti objavlja, da je ministrski svet v Pragi sklenil tako dolgo, dokler ne da madžarska zadovoljive satisfakcije v zadevi komunističnih dogodkov ob meji, vsak promet popolnoma ustavi. Ravnanje vlade državne železnice je z ozirom na to obvestilo objavilo, da more izdajati vojne liste le diplomatičnim zastopnikom in osebam, ki službeno potujejo v Češkoslovaško. Madžarskim državljanom je zablavljen prestop češkoslovaške meje, prepovedano je vsako potovanje madžarskih državljanov na Češkoslovaško.

Sijajna zmaga bolgarske zemljoradniške stranke.

VOLITE POTEKLE MIRNO BREZ INCIDENTOV. — STAMBOLJSKI ZMAGAL NA VSEJ CRTI. — POLOM OPOZICIJONALNEGA BLOKA.

— Beograd, 24. aprila. (Izv.) Prva poročila iz Sofije o izidu volitev v narodno sobranje konstatirajo, da je Stamboljski s svojo zemljoradniško stranko sijajno zmagal na vsej crti. Od 246 mandatov je zemljoradniška stranka po dosedanjih poročilih priborila nad 200 mandatov. Stamboljski je v prejšnjem parlamentu imel 113 mandatov. Opozicijski listi so sicer pisali, da izvaja Stamboljskega vlada v volilni kampanji strahovit teror, beogradski politični krogi pa so mnenja, da je treba pripisovati te velike uspehe zemljoradniškov dejstvu, da Stamboljski vodi trezno, miroljubno in smotreno gospodarsko finančno politiko, ki je Bolgariji na zunaj pridobila prijateljev, podpornikov in ki je ravno v reparacijskem vprašanju dosegla najpovoljnejše uspehe.

Značilno je dalje tudi dejstvo, da so mnogo na terenu izgubili komunisti, ki so drugače podpirali Stamboljskega vlado in vedno nastopali proti opozicijskemu bloku, ki je doživel pri volitvah popoln poraz. Socijalisti so demokraciji ohranili nekatere pozicije. Zemljoradniški desidenti, pod vodstvom bivšega ministra Turlakova so podpirali opozicijski blok, a so doživeli tudi poraz. Stamboljskega vlada je priborila pri volitvah absolutno večino. Zanimivo je tudi dejstvo, da so zemljoradniški napredovali tudi v večjih glavnih mestih, kjer so imeli opozicijski glavno zaoblombo. V Plovdivu so zemljoradniški dobili vse tri mandate. Napredovali so tudi v Sofiji. Volilni rezultat v splošnem ni presenetil, ker se je računalo, da dobi Stamboljski do 160 mandatov.

— Sofija, 23. aprila. (Izv.) Socijalni demokracije so v nekaterih volilnih okrajih zmagali. V Sofiji sami je rezultat nedeljskih volitev tale: komunisti 7696 glasov, zemljoradniški 7368 glasov, socijalni demokracije 3394 glasov in nacionalni liberali 3479 glasov.

— Sofija, 23. aprila. (B. T. A.) Včeraj so bile volitve za narodno sobranje. Potekle so popolnoma mirno. Po prvih dosedaj došlih rezultatih je vlada izvajala odločilno zmago. Dobila je več kot 200 mandatov od 246, ki jih šteje nova zbornica. Opozicijski blok in

komunisti so celo v glavnem mestu izgubili na glasovih.

— Sofija, 23. aprila. (Izv.) Pri nedeljskih volitvah v narodno sobranje so dobili v Sofiji meščanski blok 3, komunisti 3 in zemljoradniški 2 mandata. Meščanski blok je dobil 10287 glasov.

Izid volitev v bolgarsko narodno skupščino bo gotovo presenetil vse one politične kroge, ki so v povojni psihotiki zašli na navedeno polje nacionalnega in državnega razkrajanja. Sijajna zmaga Stamboljskega, ki bo s svojimi 200 mandati onemogočil vsako oviranje parlamentarnega dela, je tem večjega pomena, ker je njo ubil dev muih z enim udarcem. Meščanske stranke, ki jih je strah pred krahom združil v konstitucijski nalen blok, so postavile na noge vse svoje sile, nastopile so v volilni borbi z najboljšimi priljubljenimi orožjem — demagogijo in očitale zemljoradniškom vse mogoče grehe od nasilja do izdajstva nad bolgarskim narodom. Zanimivo je, da so v tej borbi hotele izrabiti tudi carja, ki je po neuspehu centralnih držav v svetovni vojni izgubil v narodnih masah ves ugled. Značilno za te stranke je dejstvo, da so z vso verno zagovarjale aretirane ministre kabineta Radoslavova, ki je končno edini zakrivil usodno prelivanje bratske krvi in sedanja osamljenost Bolgarije, ki bi bila sicer lahko ujedinjena z močno jugoslovensko državo. Te stranke so tudi sistematično podpirale gibanje makedonskih separatistov, in po volitvah v naši državi so navdušeno pozdravile trenutni uspeh protidržavnih elementov. Pod firmo skrbi za blagostanje naroda so zavedno širile plemenski antagonizem in namesto da bi s trezno politiko pospeševale končno prijateljstvo in popolen sporazum vsega jugoslovanskega življa, so sejele samo razdor in sovraštvo. In v tem pogledu je zmaga Stamboljskega tudi za nas velikega pomena. Druga važna stran te zmag je konec komunizma v Bolgariji. Napram komunistični stranki je zavzel Stamboljski precej originalno stališče. Dovolil ji je, da izvzemši diktaturo proletariata in državni prevrat realizira svoje ideje v praktičnem življenju na ta način, da pokaže, kakšen je v dejanju komunističen raj in to je brzokone vplivalo na narodne mase, da so pri volitvah pustile komuniste na cedilu. Sploh pa komunistem v Bolgariji kot agrarni državi nima ugodnega terena in sedanje volitve so dokazale, da je na poti k razpadu.

Zmaga Stamboljskega pomeni z notranje-političnega stališča končno konsolidacijo Bolgarije, v mednarodnem pogledu pa temeljito preorientacijo v prid antante in brez dvoma tudi naše kraljevine. V obeh slučajih je treba to zmago pozdraviti, kajti močna Bolgarija v prijateljskih stikih z malo antanto pomeni mir na Balkanu.

POLITIKA NEMČIJE.

— BILJONI V BUDGETU.

mislijo znašajo 38 milijard. Izdatki za vzdrževanje in prehrano okupacijskih čet znašajo 228,2 milijard.

— Berlin, 24. aprila. (Izvirno) Nenadno visoko povznanje diskonta državne banke od 12 na 18% je napravilo v borznih in finančnih krogih vtis, da skuša državna banka znova dobiti s podraževanjem kredita in mogoče tudi z omejevanjem kredita iz finančnih krogov se obstoječe devize. Klub povznanju diskonta od strani državne banke in kljub napovedi dalekosežnih vladnih odredb v svrhu stabilizacije marke so se na včerajšnji borzi devizni tečaj zopet dvigali in je dolar notiral 30,000.

— Berlin, 24. aprila. (Izvir.) Politični krogi komentirajo povznanje diskonta na ta način, da je državna banka zelo prizadeta radi dogodkov v ruhrskem ozemlju in radi abnormalnega položaja nemškega gospodarskega življenja.

KARLOV SIN NA MADŽARSKEM.

— Budimpešta, 23. aprila. (Izvir.) Iz Subotičke je »Magyar Orszag« objavil senzacionalno, še nepotrjeno poročilo, da je iz San Sebastiana v Subotičke v aeroplanu prišel sin bivšega kralja Karla in bivši prestolonaslednik Oton ter da je skrit v palači katoliškega nadškofa grofa Miksa. Grofa Apponyi in Andrássy sta po poročilu lista odšla v Subotičke ter se prijavila v avdienco »kralju Otonu II.« Polica je na to poročilo izvedla v nadškofovi palači preiskavo, ki je ugotovila,

Odmeki Curzonovega govora.

ANTANTA PRED POGAJANJEM Z NEMCIJO. ANGLEŠKO-BELGIJSKO POBRATIMSTVO. SOLIDARNOST ANTANTE V REPARACIJSKEM VPRAŠANJU.

— Berlin, 23. aprila. (K. B.) »B. Z.« a. M. poroča iz Londona: Vsi poročevalci angleških listov v Berlinu se podrobno bavijo z vtisom, ki ga je napravil zadnji Curzonov govor na nemško vlado in parlamentarne kroge. Oni soglasno ugotavljajo, da utegne ta govor olajšati pogajanja med antanto in Nemčijo. V angleški javnosti je trenutno izpodrinilo reparacijsko vprašanje angleško-belgijsko pobratimstvo, ki se je začelo v soboto z odkritjem spomenika angleškemu pomorščaku, ki so padli v svetovni vojni pri Zeebrugge. Svečanosti bodo trajale cel teden. Na svečanem banketu na čast kralju Albertu in princu Wales, ki se bo vršil v navzočnosti zastopnikov obeh držav v Bruslju, bodo svečanosti na vrhuncu. Ta dogodek bi brzkone imel tudi političen pomen. Čeprav današnji članki velikih angleških listov molče o zadnjem govoru Poincaréja, sledi iz razlage poročevalcev angleških listov v Parizu, da je nepomirljiv ton govora mladane dobrodošel, kajti to bo dalo povod za skorajšnje zbližanje med Belgijo in Anglijo.

NEMSKI NAROD POSTAJA TREZEN.

— Berlin, 23. aprila. (Wolff) Včeraj dopoldne so se vršile tu velike manifestacije akcijskega odbora »Nikoli več vojn«. Sklenjeno je bilo poslati z ozirom na zadnje govore zunanjega ministra dr. Rosenberga in angleškega zunanjega ministra lorda Curzona dve nujni pozivitvi, in sicer v prvem slučaju državnemu kancelarju, v drugem pa vladi. Pacifisti zahtevajo naj Nemčija takoj sporiči svoje predloge vsem zaveznikom državam. S tem bi pridobil pasiven odpor nemškega naroda opredeljen smoter in dosežen bi bil v interesu nemškega in francoskega naroda sporazum.

ANGLEŠKA ZAHTEVA SVOJ DELEŽ PRI REPARACIJAH.

— London, 23. aprila. (Wolff.) Diplomatični poročevalci »Daily Telegrapha« piše o izjavi lorda Curzona, da se Angleška ne more odreči reparacijskemu deležu v znesku 11 milijard zlatih mark. To bi pomenilo, da se Angleška odreka tudi sodoščevanju pri definitivni ureditvi reparacijskega problema. Poročevalci pravi, da pričakujejo politični krogi koncem tega tedna važno vest o reparacijskem vprašanju iz Rima.

PROSLAVA 21. APRILA NA REKI.

MILICA PRISEGA ZVSTOBO ITALIJANSKEMU KRALJU IN VLADI.

— Reka, 23. aprila. (Izv.) Praznik 21. aprila se je porabil za slovesno prisego kvarnerske legije narodne milice, ki se je vršila na Dantiejem trgu. Navzoči so bili poleg legije karabinerij, oddelki alpincev in mornarice. Mesto je v italijanskih zastavah. Senator Grosich v črni srcaji in polkovnik milice Host-Venturi pozdravljata vojaštvo »romanamente«, na kar je imel slednji nagovor, ki je naglašal, da ni imel doslej noben dogodek na Reki tako čisto italijanskega pomena kakor ga ima sedanja prisega narodne milice, katero čaka naloga za obrambo skrajne meje domovine. Milica ne bo trpela nikake politične špekulacije in odobri samo one oblike italijanskega življenja, katere pripozna narodna vlada. Sledila je prisega zvestobe italijanskemu kralju in vladi. V gledališču je bil popoldne shod.

MUSSOLINIJEV IMPERIALISTIČNI GOVOR.

— Rim, 23. aprila. (Izv.) Proslava 21. aprila je potekla, kakor pričakovano, zelo slovesno. Posebno svečana je bila prisega milice. Predsednik Mussolini je imel o priliki izročitve zlatega plamena novi narodni instituciji »Višnji trakt« govor, v katerem je najprvo naglašal, da bo ta institucija tvorila novo neporušno italijansko aristokracijo, ki je izšla iz dobe Kalvarije in katero bodo sestavljali samo vredni med vrednimi. Čudež starega in vedno mladega italijanskega plemena je to, da je po zmaganosti vojni že zopet docela v orožju. Ali ste videli, kako je bilo pri današnjem defiliranju ljudstvo oboroženo: Delavci, kmetje, to je armada in jamstvo fašistovske revolucije. Njihov pohod pomeni to, da kdorkoli bi se upri trdemu trudu italijanskega naroda, bo pomendran. Spominjal se je nadalje odgovornosti, ki jo nalaga Italiji 500.000 padlih junakov in radi te odgovornosti ter radi te svete zapuščine ne store Italijani nikakega koraka nazaj, marveč pojdejo dalje proti cilju imperialne Italije, ki je sen njihove duše. Sledilo je burno odobravanje.

FRANCIJA ZASEDE SMIRNO.

— Pariz, 23. aprila. (Izvir.) Angleški listi javljajo, da namerava Francija v slučaju, da se na lausanski konferenci odobri Chestrov načrt, zasesti Smirno, oborožiti grško vojsko v zapadni Trakiji in jo dirigirati pod vodstvom francoskih oficirjev proti Turčiji. General Weygand je odpoval v Smirno. Znanje ministrstvo je vesti odločno demantira.

Politične vesti.

— Koroščeva avdiencia pri kralju. Iz Beograda nam poročajo: Kakor je znano, je bil pretekli teden končno vendarle pozvan na dvor tudi predsednik parlamentarnega kluba dr. Korošec. V dobro informiranih krogih zatrjujejo, da je kralj sprejel dr. Korošca nad vse hladno. Kralj je velel dr. Korošču, naj se vsede in je na to dolgo molčal. Končno je pripomnil: »Pravzaprav se mi dva nimava o ničemer razgovarjati, ker je Vaše stališče itak znano.« Korošec je v veliki zadregi molčal. Nato ga je kralj pozval, naj razloži svoje mnenje o razpletu vladne krize. Ko je Korošec končal svoje poročilo, je kralj referat molče vzel na znanje ter hladno brez vsake opazke odpustil Korošca. Odsel je z dvora vidno deprimiran. O neuspehu Koroščeve avdiencie pri kralju so bili klerikalni poslanci zelo ozlovoljeni.

— Nesoglasja v klerikalni stranki. V beogradskem »Balkanu« čitamo: »Proti politiki dr. Korošca nastopajo mnogi izmed Slovencev ne samo iz skupin, ki so njegovi politični nasprotniki, marveč celo njegovi klerikalni somišljeniki. Obstoji velika bojazan, da se ne bo radi nekorektnega postopanja dr. Korošca spremenil zakon o oblastni razdelitvi, kar bi imelo za Slovenijo velike in škodljive posledice. Klerikalci, ki so somišljeniki dr. Šušteršiča, so razvili zelo živahno agitacijo.«

— Nov načelnik katoliškega oddelka v ministrstvu ver. Za načelnika katoliškega oddelka v ministrstvu ver je imenovan Mihajlo Lano vič, ki je bil nedavno tega izbran za predsednika upravnega sodišča v Skoplju.

— Prestop v mohamedansko vero. V Srbiji se množe slučaj, da pravoslavni razporeščenci prestopajo v mohamedansko vero, da se potem lahko znova poroče. Nedavno tega je o teh dogodkih razpravljali tudi Sv. Sinod v Beogradu ter se zedinil za naredbo, ki si glasi takole: »Prepoveduje se prestop v mohamedansko vero vsem onim, ki ne bodo preje postavnim potom razveljavili svoj zakon, sklenjen v pravoslavni cerkvi. V nasprotnem slučaju se bodo vsi ti obtožili radi bigamije rednim sodiščem po § 203 kaz. zak.

— Srbski odgovor na razne očitke. Včerajšnje »Vreme« priobčuje zanimiv članek, v katerem odgovarja na očitke s hrvatske in slovenske strani, da so Srbi v petih letih po ujedinenju pokazali popolno nesposobnost za urejeno državno upravo. »Vreme« izjavi: »S hrvatske zlasti pa od slovenske strani se navaja kot glavni argument proti centralizmu in Srbom vobče: srbsko nesposobnost za državno upravo. Radi te nesposobnosti je nastalo nerazpoloženje hrvatskih in slovenskih mas, ki jih je na to spravilo na druga pota. Nesposobnost je poslabšana s tem, da se je sprivil v kader administracije duh partizanstva in opredeljenja po strankah, ki štiti svoje ljudi ne po njihovi zaslugi in vrednosti, marveč po strankarski pripadnosti.« Na te očitke odgovarja »Vreme«: »Hrvat in Slovenec se odrekajo jedinstvu in revoltirajo morda za to, ker je škodo trpel kak izvoznik ali tihotapec. Ne vedo ne Hrvati, še manje pa Slovenci, kaj je država in kako se ona ustvarja. Ne vedo, s kakimi krvavimi žrtvami se mora plačati vsak napredek. Da mi nismo nesposobni, dokazuje zgodovina Srbije od Karagjorgja do danes. Mi imamo to ogromno in z ničemer nadomestljivo zadovoljstvo in prepričanje, da smo si sami in s svojim trudom ustanovili in ohranili državo. Administracija je organizacija države in naroda. Ako je kak narod pokazal sposobnost za organizacijo, je to pokazala Srbija. Srbija je, dasi je majhna in obkoljena od sovražnikov, uredila svoje finance tako, da je popolnoma pripravljena lahko vstopila v vojno. Vojna je dokazala, kaj smo napravili. Brez dobre administracije bi ne mogli doseči takih zgodovinskih uspehov. Slovenci in Hrvati, ki so organizovali dve, tri fabrike si domišljajo, da lahko ustvarjajo države. Radi bi jih pustili, da to poskusijo in se prepričajo, da ni tako lahko izvesti v dejanju to, kar se je zamislilo med štirimi stenami ob pisalni mizi.«

— Revolucijonarna mednarodna stranka je imela v Mariboru v nedeljo dopoldne na vrtu pri Gambirnu protestni shod proti draginji, proti oboroževanju »Orjunec«, proti vsaki vojski in kapitalizmu. Govoril je med drugimi tudi znani Žorga. Zahtevali so razširjenje stranke po celem svetu, kjer naj bodo le dve stranki: kapitalistov in nekaptalistov.

— Klub »nevtrancev«. »Novi List« poroča, da je ustanovljen iz dveh Radicevih disidentov, Minarevića in Kordića, dveh socijalistov, Divaca in dr. Sekulića in poslanca SKS kluba nevtrancev. Poleg skupne sobe in prijateljskih pogovorov, ti poslanci nimajo ničesar skupnega. Njim se vsekakor pridružijo tudi Drinković in dva črnogorska federalista, kadar prideta v Beograd.

Gospodarstvo.

VZORČNI SEMENJ V ZAGREBU.

V soboto okoli 5. popoldne so zapeli zvonovi v Zagrebem Zboru, naznanjaloc občinstvu, da se bliža otvoritev drugega vzorčnega sejma. Prvi je ugodno uspel, zvonovi zvonov doné tako razveselivo, kakor da napovedujejo še lepši semeni nego je bil lanski, katerega ovenča tudi še lepši uspeh. V nedeljo je sledila svečana otvoritev in sedaj se divi številno domače in tuje občinstvo bogati razstavi.

Razstavljalcev je nad 700. Domači so v glavnem iz Zagreba, Hrvatske in Slavonije, dobro so zastopane Dalmacija, Bosna in Slovenija, prišli pa so razstavljalci tudi iz Srbije in Vojvodine. Inozemstvo je razstavilo zelo mnogo. Čehi, Francozi in Angličani imajo svoje posebne pavilone. Prišli so Avstrijci, Nemci, Švedi, Madžari, Italijani. Posebno pozornost vzbujajo izdelki izjava vojne tako nam znanih rivalnih tvrdk: nemške tovarne Krupp iz Essena in francoske tovarne Schneider-Creuzot. Značilno je za nemško industrijo, kako se briga za jugoslovanski trg. Od inozemskih razstavljalcev je večji del iz Avstrije in Nemčije je izobno zastopana s svojo težko kovinsko industrijo. Nemškega blaga je toliko, da so se morali vzorci najbolj znanih tovarnih blagov iz Pforshaima razstaviti drugje. To tudi iz vzroka, ker ni bilo več prostora na seumu, na katerega se je vršil zadnje čase ogromen naval. Zagrebški Zbor obsega sicer 25.000 m², s 5 glavnimi razstavnimi zgradbami in lopami ter okoli 30 paviloni in razstavnimi prostori, ali premalo je bilo. Razvrščeno je vse lepo, tako, da se lahko po semnju krota brez ovire do 30.000 ljudi.

Izloženi predmeti se dele na tele skupine: kožarstvo domačih 36 in inozemskih 4; les in lesni izdelki 12 in 1; kožarstvo 5 in 3; steklo-porcelan 10 in 4; optika mehanika 6 in 1; papir in grafika 38 in 5; nakit in dragulji 11 in 4; galanterija 15 in 21; narodna umetnost 9; tekstilno blago in obleka 70 in 24; krzno 20; deželni predelki in živila 33 in 5; medicina, kosmetika 25 in 10; gospodarska kemija 20 in 9; stavbarska 14; elektrotehnični stroji 108 in 73 kovine 60 in 40. Tako obilna je vsebina drugega vzorčnega sejma.

Po Zagrebu plove živahno življenje, ki mu daje velikomestno lice. Kdor ljubi jugoslovanski napredek, mora Zagrebu le čestitati na novem semnju, ki prila o vedno večji hrvatski potrditvi in prosvetlani. Hrvatska žilavost vstvarja novo gospodarstvo sredi naših splošnih notranjih pretresih. Vpoštevati je hrvatsko žilavost, vpoštevati pa se mora pri tem tudi dejstvo, da v državi v resnici ni nikakega takega gibanja, ki bi hotelo ubiti hrvatsko bodočnost. Morda se baš na gospodarskih tleh dobi počasi temelj za dobro spravno besedo! Ako je danes Zagreb ponosen na svoj semeni in obisk sejma kak vzvišen ponos bi ga šele navdajal ob konsolidiranih razmerah v naši državi! Gospodarska stran naj bi prevladala politično, gospodarsko delo, katero se lahko pokaže, naj bi nas vse zavzelo pa se strnemo in ustvarimo državo, ki bo inponirala vsemu svetu!

BILANČNO STANJE NARODNE BANKE dne 15. aprila 1923.

Aktiva:	
1. kovinska podlaga	352.502.480,07 Din
2. dana posojila	1.467.603.745,86 »
3. račun za odkup kronskih novčanic	1.238.216.353,46 »
4. račun zač. izmene	297.573.863,13 »
5. državni dolg	2.955.000,000,00 »
6. vredn. drž. domov	2.138.377.163,00 »
7. saldo raznih računov	151.399.021,31 »

Skupaj 8.600.672.626,83 Din

Pasiva:	
1. vplačana glavnica	19.100.500,00 Din
2. rezervni fond	5.017.265,48 »
3. novčanic v obtoku	5.435.034.210,00 »
4. drž. račun zač. izmene	297.573.863,13 »
5. drž. terjatve	172.499.457,65 »
6. razne obveznosti	533.070.167,57 »
7. drž. zahtevo za zast. domovne	2.138.377.163,00 »

Skupaj 8.600.672.626,83 Din

—g Zagrebški blagovni trg 23. aprila. Pšenica 76—77 kg 455—465. Koruza rume-na 260—275, defektna 200—250, rž 71—73 kilogramov 375—380. Ječmen za pivovarje 325—350, za krmo 300—310. Zob 295—300, fižol pisani 480—650, beli 490—500, pšenična moka »a« 675—700, »b« 650—675, »c« 625—650, za krmo 225—250, ržena 510—525. Otrobi drobne 170—175, debele 225. Tendencja mirna, nelzpremenljiva.

—g Tedenski sejem v Zagrebu. Sobotni tedenski sejem v Zagrebu je bil slabo obiskan. Prignane je bilo malo število goveje živine, po večini bosanske buše. Gove: govedina II. in III. 8,75—12,5, teleta boljša 17—17,50, slabša 15—16, sremse svinje debele 27,50—28, polpitane domače 25—27,50, seno 135—175, detelja 187,50—212,50, slama 105.

—g Dobava pohištva in namiznega orodja. Pri oddelku za mornarico v Zemunu se vrši dne 5. maja t. l. ob 11. dopoldno ponovna ofertalna licitacija glede dobave pohištva in namiznega orodja za Pomorsko vojno akademijo v Gruziji. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

—g Prodaja stare vojaške opreme (obleke). Pri upravi zavoda za izradu vojne odeje II v Sarajevu se bo vršila dne 5. maja t. l. dražba stare vojaške opreme (obleke). Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

—g Dobava etiket (envelop) in pečat. Pri upravi smodnišnice v Kamniku se vrši dne 7. maja t. l. ob 11. ur dopoldne ofertalna licitacija glede dobave 85.000 etiket (envelop) in 300.000 pečat. Predmetni oglas s najnižnjimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

ODMEV IZ SOLUNSKEGA PROCESA.

— Sofija, 23. aprila. (Izvirno). Sročil je odpotovala v Bukarešto bolgarska delegacija pod vodstvom Popova in Ninkova, ki ima nalogo, da reši med Rumunsko in Bolgarsko vsa obstoječa sporna vprašanja. V prvi vrsti vprašanje manjšine v Rumuniji in razne obmejne konflikte.

ODNOŠAJI MED BOLGARSKO IN ROMUNSKO.

— Beograd, 24. aprila. (Izvir.) Danes se prične pred vojaškim sodiščem proces proti bivšemu vojnomu ministru in armadnemu poveljniku Voji Gojkoviću. Za ta proces vlada med beogradskimi prebivalstvom veliko zanimanje, ker je odmev iz znanega velikega solunskega procesa.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 24. aprila 1923.

— **Kulturni škandal.** Z ozirom na govornice, ki so se te dni širile po Ljubljani, da naša univerza ne kri krediti ukinjeni, informirali smo se pri poučevalnih osebah in dognali sledeče: Z brzojavko z dne 17. aprila t. l. je bila zahteva univerze, da naj se ji dovoli potrebne kredite za honorarne nastavnike, ki že od 1. januarja t. l. niso dobili svojih honorarjev, — definitivno odbita! — Honorarni nastavniki so vse tiste nestalne učne moči (honorarni profesorji in honorarni docenti), katere opravljajo namesto rednih in izrednih profesorjev predavanja, ker za stalno nameščenje ni ali oseba ali pa kreditov. Te učne moči so deloma in zvečine privzete iz kroga v praktičnih poklicih se nahajajo strokovnjakov, deloma pa so to osebe, ki se baš pripravljajo za univerzitetno kariero. Plačo dode za svoj nemali trud — vsaka ure predavanja zahteva večurno pripravo! — v obliki honorarja za poedine ure predavanja, ki je dovolj nizke, a baš tisti, ki se za univerzitetno kariero pripravljajo, žive — bolje živijo — od — tega honorarja! Pri sestavi budžeta za tekoče leto je univerza zahtevala pravilno svoto za vse honorarne nastavnike za celo leto. V Beogradu pa so čitali brez glave postavko tako, da dovoljena svota ni zadostovala za več nego pol leta! Od septembra l. l. dalje je univerza opozarjala na to dejstvo. V Beogradu so obljubovali in obljubili, da dobi univerza kredite naknadno. Spominjamo se dobro, kako na glas je pelo ljubljansko glasilo gospoda ministra dr. Nika Zupaniča slavo temu gospodu, češ, ta in samo ta je preskrbel univerzi kredite za honorarne nastavnike. In glejte!, danes izvem, da vse skupaj nič res ni bilo! Honorarni nastavniki — ne dobe niti vinarja — in naj nadalje vztrajajo ter predavajo zastoj! — Več kakor pol stoletja smo se borili za svojo univerzo, nismo je mogli dobiti, ker so nam Nemci odrekli kulturno zrelost! Ujedinjenje s Hrvati in Srbi nam je univerzo prineslo, univerza je pokazala, da je kos svoji zvišeni nalogi —, da niti v znanstvenem niti v vzgojevalnem pogledu ne zaostaja za svojimi vrstnicami, ki eksistirajo že desetletja, — a sedaj pride ferman iz Beograda, — ne damo najpotrebnejših sredstev za redni obrat! Kako se nam smejejo naši Nemci v pesti! Kaj poročajo vesoljno Nemstvo v inozemstvu k takemu činu naše centralne vlade, ki omalovažuje naš prvi znanstveni inštitut! Javnosti, politiki, zganite se! Mladina —, govoril ljubljanska vlada —, kje si! —

— **Izredna seja občinskega sveta** bo v četrtke dne 26. t. m. ob 18. zvečer v mestni dvorani. Dnevni red: A. Javne seje: Naznanila predsedstva. Odobrenje zapisnika zadnje seje. Upravnega odbora mestne elektrarne, vodovoda in planarne poročila glede nakupa vodne sile v svrhu zgradbe nove mestne elektrarne. Finančnega odbora poročila glede udeležbe mestne občine pri nekem opoknemskem podjetju. Direktorja mestne klavnicne poročila: 1. glede zvišanja kredita za zgradbo hladilnice in klavnicne; 2. glede zvišanja klavnicnih pristojbin. Upravnega odbora mestnega pogrebne zavoda poročila glede zgradbe lastnega posloja za mestni pogrebni zavod. B. Tajne seje: Naznanila predsedstva. Finančnega odbora poročila o prošnjah mestnih uradnikov, uslužbenecv in delavcev za zvišanje službenih prejemkov. Personalno-pravnega odbora poročila: 1. o raznih prošnjah in personalnih zadevah mestnih uslužbenecv; 2. o prošnjah za razpisano službo mestnega arhivarja. Obrtnega odbora poročila o raznih prošnjah za obrtne koncesije.

— **Svečan sprejem naše kraljice v Dalmaciji.** Ob vsej dalmatinski obali je naše zvesto ljudstvo sprejemalo kraljico Marijo z iskrenim srcem in čisto radostjo. Najlepši pa so bili sprejemi v Šibeniku, Splitu in Dubrovniku. Na tisoče ljudi je prihitelo na šibeniški breg, da pozdravi svojo kraljico. Mesto je bilo v zastavah. Na trdnjavi Sv. Mihovila se je vila 20 m dolga zastava. Na zgradbi šibeniške »Orjuna« se je raztezal 12 m dolg transparent z napisom: »Zdravo Dinstastio Karadjordjevič!«. Svirala je godba, ladje so pričakovale prihod ladje »Karadjordje« na odprtem morju. Nepopisno je bilo navdušenje, ko je ladja prispela in kraljica v spremstvu svoje matere izstopila. Obiskali sta katoliško in pravoslavno cerkev. Ljudstvo je obsipalo kraljico povsodi s cvetjem. Ginljiv je bil odhod in kraljica se je neprestano zahvaljevala: »Hvala Vam, bračole! Za Šibenikom je plaval Split v vzhicnem razpoloženju. Nebroj ljudstva, morje polno malih brodičev. Interesantno je dejstvo, da je priplula v Split s kraljico ladja »Karadjordje« (prej »Višegrad«), okinčana z zvezdo kraljevskega doma in z razvito ponosno jugoslovensko zastavo, to je ona ladja, na kateri so početkom vojne avstrijski tringovi vozili iz Splita v Maribor naše dalmatinske politične aretirance. Zupan Tartaglia, ki je bil takrat tudi med aretiranimi, je imenom vsega Splita ves ginen na isti ladji poljubil v svobodni domovini roko jugoslovanske kraljice. Veličastna sta bila sprejema in slovo v Splitu, sijajen sprejem je sledil v Dubrovniku, kjer se je kraljica s svojim spremstvom

izkrcala in se je v dolgem špalirju ob srčnem vzklikanju množice napotila v dvor. Brisala si je solze in se zahvaljevala za izkazano ji ljubezen s strani dobrega dalmatinskega ljudstva. Zelim Njenemu Veličanstvu prijetno bivanje ob naši prekrasni dalmatinski obali.

— **Poroča.** V nedeljo se je poročil v Mariboru g. Maks Kobler, kapetan II. kl. z gđ. Leo Pipan, Bilo srečno!

— **Ljubljanskim izletnikom** bi bilo priporočati, da ne drve ob nedeljah vsi na Sv. Katarino, Smarno goro in Sv. Jošt, temveč da se spomnijo tudi našega hvalnega Krima in njegove divne okolice. Od pota stajajo Preserje imajo izletniki že med potjo pri Podpeču lepo, čisto in globoko jezero, pri Kamniku je drugo jezero, to je po zimski blizu podružnice Sv. Tomaža je zanimiva, prav lahko dostopna podzemna jama. Nazajgrede si lahko ogledajo takozvani lški Vintgar ali pa gredo čez Rakitno in Zabovce. Zelo hvalažna partija je Pekel pri Borovnici; treba bi le bilo, da se dobe turistiške korporacije, ki bi pota izčistile.

— **Razp. službe:** Generalna inspekcija voda v Ljubljani razpisuje mesto hidroinženjarja (gradbenega nadoficijala) v IX. činovnem razredu. Interesent se opozarja na tozadevni razpis v »Uradnem listu«.

— **Zdravstveno stanje mesta Ljubljane.** Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane izkazuje v času od 15. do 20. aprila tole statistiko: Umrlo je 30 oseb, 16 moškega in 14 ženskega spola. Smrtni vzroki: življenjska slabost 2, jetnika 4, davica 1, zastrupitve rane 1, druge nalezljive bolezni 1, srčna hiba 1, rak 2, drugi naravni smrtni vzroki 18. Med temčasom se je rodilo 24 otrok, 11 moškega in 13 ženskega spola (3 mrtvorojenci). Naznanjene nalezljive bolezni: davica 2, škrlatica 1, trebušni legar 1, otroška vročica 1.

— **Smrtna kosa.** Umril je v Kobalovi vili pod Streljškem rač. poročnik g. Ivan Rožman. Pokojnik je sivočesan vodil razne denarne zavode ter bil na tem polju strokovnjak. Za časa mobilizacije je bil vpoklican kot korporal, toda kmalu so spoznali njegove zmožnosti ter ga pripustili k izpitu za računski častnik. Pred letom je šel kot podporočnik v Skopje, kjer je lani avanziral za poročnika. Makedonija je bila zanj usodna. Nalezel se je malarije ki mu je zapustila smrtno bolezen. Težko bolnega je prepeljala ga soproga v domovino, a ni več zapustil postelje. Pokojnik je bil dobrušen in šegav značaj, tip pristnega »Prleka«. Priobčil je mnogo strokovnih člankov v raznih časopisih in revijah, v mlajših letih je bil tudi kratkočasen podlistkar. (Edinost, celjska Domovina). Pogreb se vrši danes v vojaški častni hiš bolnice ob 16. pop. Blag mu spomin! Njegovi rodbniki naše sožalje. Dne 19. t. m. so v Podbrezju pri Mariboru pokopali vpokojenega sod. nadsvetnika Josipa Sitterja, ki je umrl v mariborski bolnici. Pokojnik je bil koroški rojak. Služboval je v Črnomlju in dolga leta v Brežicah. Bil je neupogljiv narodnjak. Dasi je bil že v pokou, je po prevratu hitel na Koroško ter prevzel v Rožku mesto sodnega predsednika. Po nesrečnem plesbiču se je vrnil v Maribor, kjer je živel do svoje smrti. Bil je v vseh krogih priljubljen in je vžival velik ugled in spoštovanje zlasti med svojimi stanovskimi tovariši. Njegov pogreb je pričal o njegovi priljubljenosti. Udeležili so se ga vsi sodni uradniki okrožnega sodišča v Mariboru, na čelu jim dvorni svetnik dr. Toplak. Na grobu so zapeli pevci Glasbene Matice v slovo žalostno »Vigred se povrne« in koroško narodno pesem »Gor čez izaro«. Ob odprtem grobu je govoril koroški rojak dr. Vinko Hudelist iz Brežic. Vrlemu koroškemu rojaku bodi ohranjen spomin! — V Višnji gori je 23. t. m. umrla ga. Franja Nadrahova, posestnica in gostilničarka, mati našega somišljenika g. Ignacija Nadraha. Pokojnica je bila skrbna gospodinja in zavedna Slovenka, živela je v Višnji gori in v okolici največji ugled in splošno spoštovanje. Pogreb bo jutri v sredo ob 8. zjutraj. Blag ji spomin! — Včeraj je umrl Simen čevl rodbinski sin Makso, dijak na tukašnji trgovski šoli. Pogreb bo jutri v sredo ob pol 16. na pokopališče k Sv. Križu. Blag mu spomin!

— **Nova trgovina s čevlji v Ljubljani.** And. Jakl, tovarna koč in čevljev v Karlovcu je otvorila dne 25. t. m. v lastni hiši na Poljanski cesti št. 13. trgovino s čevlji lastnega izdelka. Tvrdis je poznana po vsej Jugoslaviji kot solidno podjetje.

— **Iz Stične nam pišejo.** V nedeljo dne 22. t. m. smo tukaj pokopali gospo Ano Pour iz Drage pri Stični, ki je umrla po dolgi in mučni bolezni v visoki starosti 82 let. Ranjaka gospa izvira iz odlične in ugledne rodbine ter je mati upokojenega polkovnika Poura in gospe Suhadolnikove, bivše učiteljice. Veličasten pogreb je pokazal, da je bila ranjaka jako priljubljena, kajti poleg mnogobrojnega kmetijskega ljudstva se je udeležilo pogreba veliko inteligence ne le iz Stične, ampak tudi iz drugih krajev stiške okolice. Naj v miru počiva, za lučjoim sorodnikom naše sožalje.

— **Z Jesenic.** Pretečeno nedeljo je priredilo tuk. Sok. društvo akademijo. Izvajali so vsi oddelki za župni izlet predpisane vaje, posebnost pa je nastop starejših bratov in nastop deveterice pod vodstvom neumorno delujočega načelnika br. Buha. Sodelovali je salonski sekstet. Telovadna izvajanja kot tudi godbene točke so bile na višini, kar se je doseglo z marljivimi in sistematičnimi vajami, s trdo in jekleno voljo nastopajočih. Čast vsem vadiтелям in članstvu, oz. deci, goštem in naraščanju. Občinstvo z domačega kralja, z Javornika in tudi z Bleda je dvorano napnilo do zadnjega kotička. Globok utis je napravil na vse navzoče govor br. dr. Oberselsa. Ta govor je bil kot izklesan in je pridrli vsem v globoko srca, kjer bo gotovo obrodil bogat sad.

— **Celjske vesti.** Nogomet. V nedeljo popoldne sta se na igrišču pri »Skalni kleti« vršile dve nogometni tekmi. Prva med sportnim klubom »Red-Stars« in »Atletiki« — rezervno. Končala je z rezultatom 1:0 v korist »Red Stars«. Pri tej nogometni tekmi si je igralac Radoš zlomil nogo. Spravili so ga v bolnico. — Druga nogometna tekma se je vršila med mariborskim »Rapido« in Celjskimi »Atletiki« Končala je v razmerju 4:1 za »Atletike«. — Umril je na Bregu pri Celju Marko Koren, sin mesarskega molstra v 16. letu starosti. — Podružnica Jugoslovanske Matice v Celju priredi v nedeljo dne 3. junja veliko prireditev na celjski glazili. Vrše se tozadevne priprave. Čisti dobček prireditve je namenjen v prid Jugoslovanski Matici. — Aretirali so v nedeljo na Sp. Hudinji v celjski okolici več fantov. V planosti so se stegli. Svojo vročkrvnost si bodo ohladili v zaporu. — Na celjski trgovski šoli so po veliki noči prenehali poučevati vsi eksterni učitelji, ker ne dobivajo honorarja za učne ure. Ker jim oddelek ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani tudi ni dal zagotovila, da bodo za svoe delo v bodoče prejemali redne prejemke so eksterni učitelji brezizjemno opustili nadaljno poučevanje. Tako odpade tedensko 52 ur pouka v posamnih razredih in oddelkih. Da to šoloobiskovalci mladini ni v prid, je gotovo. Merodajni činitelji bi morali gledati na to, da bi se zadeva spravila čimprej v red. V prvi vrsti bi bila to naloga naših klerikalnih poslanev, ki so pri volitvah obetali mnogo, drugo vprašanje pa je, če bodo tudi kaj izpolnili. — Olepševalno društvo v Celju, pododsek za tujski promet ima posvetovanje z glavnimi interesi o ukrepih glede tujiskega prometa dne 25. t. m. ob 20. uri zvečer v gostilni pri »Mostue«. Vabljeni naj se sestanka gotovo udeležijo.

— **Požar v Zrečah.** Poročajo nam: Dne 20. t. m. ob 2. ponoči je nastal požar pri Martinu Kračunju, lesnem trgovcu in veleposesniku v Zrečah. Vpepeli je do tal živinski hlev, poln krme, ter shrambo živil in poljedelskega orodja. Stučalno so domači na ta dan ob tej uri še bedeli in obvestili o nesreči sosedno tovarno g. Brema. ki je prihitel z večjo skupino svojih nočnih delavcev na pomoč. Na rešitev gorečega podjetja ni bilo računati in gasilno delovanje se je moralo po odstranitvi živine iz hleva omejiti pod največjimi težavami na lokaliziranje ognja. Požrtvovalnim gasilcem se je posrečilo obvarovati pred požarom nekaj korakov oddaljeni poslojpi z trgovino in gostilno. Gasilno društvo iz Konjic je dospelo radi velike oddaljenosti na mesto nesreče, ko je bila največja nevarnost že odstranjena. Ta slučaj zopet priča, kako potrebno bi bilo, da si Zrečani nabavijo na potrebnejše gasilno orodje.

— **Rečni teror v Šiški.** Včeraj popoldne so delavci v pivovarni »Union« z brahialno silo vrgli z tovarne na cesto večkega sodelavca, ki je bil organiziran oziroma vpisan v »Orjuna«. Delavca so komunisti pretepali in je dobil več lahkih poškodb. Vodstvo tovarne je na današnji intervenciji od strani zastopnikov »Orjuna« odgovorilo, da ne more dotičnega delavca spreteti nazaj v delo, ker se boji odpora od strani komunistov. Zadnje čase je v Šiški opazati veliko napetost med obema strujama.

— **Koncert v kavarni »Emona«** se vrši danes v torek ob 8. uri zvečer. Godba Drav. divizije.

— **Čevlje kupujte od domačih tovarov.** Tvrdis Peter Kozina & Ko. z znamko »Peka«, ker so isti priznani najboljši in n. cenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Breg 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

— **Vso čast gospodnjam,** ki zahtevajo pri trgovcu odločno domač izdelek »Pekate«. So najceneje, ker se zelo nakuhajo.

— **Kino Tivoli.** Velika pretresljiva družinska tragedija v 6 delanjih »Krivice« se predstavlja samo še dva dni. Film, ki je izvanredno globoko zasnovan, je poln krasnih epizod iz razkošnega sveta ter je brezdvomno eden najlepših te sezone.

Sokolstvo.

— **Sokol Ljubljana.** Prihodnje predavanje prosvetnega odbora se vrši v četrtke, dne 26. aprila 1923. ob 21. na galeriji telovadnice v Narodnem domu. Predava br. Vařacha: »Češke legije v Rusiji«. Predavanje bo gotovo zelo zanimivo in opozarjamo brate, sestre in naraščal, da se ga polnoštevilno udeležite. — Prosvetni odsek.

— **Sokolsko društvo v Šiški,** priredi dne 6. maja celodnevni cvetlični dan. Prosti se, da se druga društva ozirajo na to. — Zdravilo — Odbor.

— **Sokolu v Krškem** je daroval Anton Ivan čič, posestnik na Vidmu, 100 Din, namesto venca na krsto pok. g. Karoline Podjed.

Glasbeni vestnik

— **Pevski zbor »Glasbene Matice«** v Ljubljani. Skupna pevska vaja v sredo dne 25. t. m. in v petek dne 27. t. m. ob 6½ uri zvečer. Vsi in točno! — Odbor.

Društvene vesti.

— **Proslava obletnice smrti Zrinskega** in Frankopana v društvu »Soča«. V soboto dne 28. t. m. predava v društvu »Soča« (salon pri Levu) gosp. Mirko Šunig, profesor na tuk. državni realki o temi: »U spomen Zrinskega in Frankopana, hrvatska junaka-mučenika.« Po predavanju sledi del proslavilno petje, recitacije in deklaracije. Odbor »Soče« vabi k tej proslavi junakov-mučenikov svoje člane, prijatelje in drugo cenjeno občinstvo. — Narod, ki svojih velikih mož ne časti, jih vredni ni. Začetek točno ob pol devetih. Vatop prost.

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDA LIŠČA V LJUBLJANI

OPERA.

Torek, 24. aprila: Rigoletto Red E. Sreda, 25. aprila: Carostelec Red C. Četrtek, 26. aprila: Ob štirih popoldne. D. laška predstava. Gorenjski slavček. Izv. Petek, 27. aprila: Ob polu osmih zvečer. Plesni nastopi gne. Lidije Wisiakove. Izv. Sobota, 28. aprila: Ob štirih popoldne. Mladinska operna predstava za našo malčke. Janko in Metka. Izven. Nedelja, 29. aprila: Tosca. Izven.

— **Iz gledališke pisarne.** Pri predstavi Rigoletta v torek, dne 24. t. m. poje naslovno vlogo g. Balaban, vlogo Sparafucle pa g. Betetto. Pri predstavi Carostrelca v sredo, dne 25. t. m. poje vlogo Anke prvič gna Korenjakova. Vlogo puščavnika g. Betetto in vlogo knaza g. Levcar.

— **Sprememba opernega repertoarja.** Operni baritonist Bukšeg je moral svoje gostovanje v naši operi predložiti zaradi izpremembe opernega repertoarja v osljeskem gledališču, kjer je aganziran. Zato se naš operni repertoar za tekoči teden takole spremeni: v četrtek, dne 26. t. m. bo ob štirih popoldne dilaška predstava. Pelj bodo izvirno domačo opero »Gorenjski slavček«. V petek, dne 27. t. m. bo plesala v operi naša rojakinja gna Lidija Wisiakova, ki je dosegla s svojim lanskim plesnim nastopom v tukašnem opernem gledališču popoln uspeh. Vse leto se je izobraževala na najboljših svetovnih plesnih šolah dalje, tako tudi v Hellaeru na znameniti ritmični šoli prof. Dalcrozeja. Plesala bo razne moderne dramatične plesse. Začetek ob pol 8. zvečer. V soboto, dne 28. t. m. se vzpizori kot mladinska predstava, namenjena našim malčkom, krasna Humperdinckova opera »Janko in Metka«. Začetek ob štirih popoldne V nedeljo, dne 29. t. m. se poje »Tosca« z gno Žilkovo, g. Simencem, g. Balabanom in g. Betetto.

— **Šentjakovski oder v Ljubljani.** Danes, v torek, tretjič Finžgarjeva drama iz kmetijskega življenja »Razvaline življenja«. Zasedba prav dobra. — V soboto dne 28. aprila Nušičeva vesoljara »Navaden človek«.

— **Redno mesečno predavanje** Geografskega društva se vrši v sredo, 25. t. m. ob 5. uri popoldne na univerzi, soba 77. Predava senior Geogr. društva g. prof. Silvo Kranjec o temi: Geopolitični položaj držav v povelji Evropi.

— **Pesnik Ivan Trinko-Zamejski.** Ivan Trinko-Zamejski, profesor bogoslovja v Vidmu, slavi svojo 60letnico. Društvo »Soča« je ob tej priliki v soboto zvečer priredilo njemu na čast predavanje. Predaval je najbližnji njegov sorojak, pesnik dr. Joža Lavrenčič, profesor na tukašnji realni gimnaziji. Lavrenčič, sam pesnik, je podal mnogobrojnim poslušalcem zelo izčrpno sliko o Trinku kot človeku in pesniku. Rodil se je Trinko leta 1863. v prijazni gorski vasi pri visokim Matajurjem v Beneški Sloveniji. Ker je bil nadarjen dečko, so ga poslali starši v Videm. Šele kot srednješolcu mu je prišla v roke prva slovenska knjiga, ki je naredila nanj globok vtisk. Ob počitnicah je obiskal župnika Petra Podreko, ki je mladega Ivana navdušil za svoj rod, kateremu je Trinko posled res posvetil vse svoje bogate zmožnosti. Že leta 1884. naletimo na njegove povestice v »Zvonu«, na kar so izhajale njegove pesmi in pripovedi pod psevdonimom »Zamejski« v Zvonu, Slovanu, Dom in Svetu itd. Trinko je pesnikilirik. Njegove pesmi so odmev čistega plemenitega srca. Brezdvomno je tudi njegova zasluga, ako danes beneški Slovenci ob Nadiži še krepko žive. Občinstvo se je predavatelju burno zahvalilo za lep večer. Tako je »Soča« sicer skromno ali dostojno proslavila 60letnico pesnika Ivana Trinka, kateremu kličemo tudi mi: Živel še mnoga leta!

Borzna poročila.

— **Zagreb, 24. aprila.** (Izv.) Zaključek. Devize: Curih 17.80, 17.95, Pariz 6.50, 6.55, London 455.—, 456.50, Berlin 0.325, 0.335, Dunaj 0.136, 0.1375, Praga 292.—, 293.—, Trst 483.50, 487.—, Newyork 97.—, 98.—, Budimpešta 1.90, 1.95. Valute: dolar 95.—, 96.—, lira 477.50, 480.—.

— **Curih, 24. aprila.** (Izv.) Današnja predborza: Zagreb 5.55, Berlin 0.019, Amsterdam 215.70, New York 5.4125, London 25.63, Pariz 36.80, Milan 27.30, Praga 16.44, Budimpešta 0.11, Varšava 0.0117, Dunaj 0.007725, avstr. žig. krone 0.00775, Sofija 4.02.

Poizvedbe.

— **Izgubila se je nikelnasta olinata kapica** (Olkappe) z voza landauer v mestu Ljubljana dne 23. aprila 1923. Vrne naj se lastniku Accetto-Trnovski pristan 14.

— **Poziv.** Pozivlja se dotično gospo, ki je v petek 20. aprila tl. ob 10. dopoldne pobrala v Knezovi ulici ob Steletovem vrtu žensko denarnico s precejšnjo svoto denarja, da jo nemudoma odda na policiji, sicer se bo proti njej nastopilo sodniško. Najditelec je dobro znana, ker je bila opazovana po neki gospej in dečku in naj si pripiše vse posledice, ako se ne odzove temu opozorilu.

— **Trst, 23. aprila.** Berlin 0.078, Praga 60.30, Pariz 134.30, London 94.—, Newyork 20.10, Zagreb 20.50, Curih 368.—

— **Izgubili sta se dne 23. t. m. dve železničarski legitimaciji,** glaseči se na Jožeta in Ano Meze. Najditelec se prosi, da jih odda, ker zanj itak nimajo pomena, pri K. Zdravljie, Ahadjeva cesta 10 ali pa na policiji v Sp. Šiški.

Aladar pl. Kottas na zatožni klopi.

Maribor, 23. aprila.

Pred kazenskim senatom pod predsedstvom dvornega svetnika Fona se je za enkrat žalostno zapečatila usoda člana ugledne rodbine pl. Kottasov, Aladarja Kottasa.

Razprava se je pričela ob devetih. V četrtke dne 11. januarja ves dan se je pred Mariborsko tiskarno zbiralo na stotine občinstva. Radovednosti so čitali objave »Taborca«. Že nadpis sam je vzbujal senzacijo: »Madžarske priprave za vojno proti Jugoslaviji«. — Pred splošno mobilizacijo na Madžarskem. — Zveza z Italijani in Crnogorci, Albanci in s hrvatskimi emigranti. — Madžarska vojska na naši meji. — Tajna sčja v Budimpešti, na Dunaju in v Münchnu. — Tajni pakt z Italijani. Umevno, da je o teh senzacionalnih vesteh govoril ves Maribor in da so takoj zasle na deželo med kmetsko ljudstvo ter našle ondaj še več odmeva. Zvečer je bil naravno velik naval na oba listi. »Taborca« z dne 12. januarja št. 8 je priobčil dozdnevno izvirno poročilo ob posebnega našega dopisnika v Budimpešti 5. januarja 1923. Iste vesti so se nadalje vale še v nadaljnjih treh izdajah. V št. 12. od dne 17. januarja je uredništvo pod rusko briko »Politično obzorje« s člankom »Kako postopajo Madžari z osumljenici Jugoslavije« zaključilo serijo teh krvavih vesti.

Ze v prvem razburjenju so trezno misleči dvomili, kako je možno, da bi madžarska vlada — ako je na teh vesteh kolidaj resnice — s svojo znano strogo cenzuro iz svojega glavnega mesta dopuščala take vesti v svet — notabene ravno v Maribor. Ta dogodek je bil seveda dobrodošel za »Stražar«, ki je takoj drugi dan prišla demokrate, češ »Taboriti strašilo z vojno«, »Taborov dopisnik je Karlsta. Poziv »Stražar« na policijo ni ostal brez uspeha. Policija se je začela resno zanimati za izvirnega gospoda dopisnika iz Budimpešte. In ga je tudi kmalu našla. Ne v Budimpešti, nego v hotelu »Pri Zamorcu« v Mariboru. Iskanje je dal policiji v svoji neprevidezosti sam sled, da so ga ne samo našli, marveč ga tudi prišli. Med tem se je ugotovilo, da je madžarski plemić pravzaprav madžar in Zageba Aladar Kottas, ki je prišel že 22. decembra v Maribor, in sicer, kakor sam trdi, je prišel po naročilu ministrstva za zunanje dela in baš iz oddelka o zaščiti države. Pred svojim prihodom je »ščitile državo« v Zagrebu, in sicer sčepjelno pred g. Radičem, pred tem »ščitile državo na oddelku vnvanjega ministrstva v Beogradu samem, kamor so ga prignali detektivji z meje kot emigranta. Preje je živel na Dunaju, kamor je prišel iz Budimpešte, kjer je kot franekove kospiriral proti naši državi. Tako v Budimpešti, kakor na Dunaju se je zadnji čas držal našega poslanstva, a je povsodi prišel njim v navzkrižje. Nazadnje so se poboljšali, spreminili svoj protidržavni kurs in tako je prišel lani začetkom zime kot spokojenec pod zaščito naše policije direktno v ministrstvo v oddelku za zaščito države in od tam šel preko Zagreba v Maribor. G. Kottas trdi, da je bil pri ministrstvu stalno nameščen kot izveščitelj, ministrstvo samo pa izjavlja, da je dobil le enkrat nagrado, in sicer za gotova izvešča.

V Mariboru je prišel Kottas v denarno zadrego, ker baje iz Beograda ni dobil obljubljenega honorarja. Zato se je začel zankati za kupčijo. Ko je čital o neki napotosti med našo državo in Madžarsko, je to izbral in se obrnil na uredništvo »Taborca« s ponudbo, da napiše veliko brošuro o madžarskih vojnih spletkah proti naši državi. Za enkrat je začel pisati »originalna vojna poročila iz Budimpešte«, za katere je baje dobil 10.000 kron. Toda s tem honorarjem se ni zadovoljil. Po svojih znanjih je izsledil peka Karla Robausa, ter veletrgovca Josipa Rosenbergja. Rosenberg kot previden trgovec se ga je kmalu otreseel. — Zato je bil pri Robausu bolj previden. Nabavil si je pri obmejnem komisarju, ki pozna Kottasa iz gotovih aktov, priporočilno pismo, s katerim je dobil zaupanje pri Robausu. Kottas je Robausu ponudil vagon moke in zahteval K 50.000 naplačila. Robaus pa mu je plačal samo K 20.000. Kmalu nato pa je Robaus svari kavarar Glešič, ki pozna Kottasa iz Zagreba. Robaus je zahteval svoj denar nazaj. Kottas se je izgovarjal, da je denar že odposlal na naslov nekega višjega činovnika, ki ima zveze z njegovo tvrdko. Ker mu je Robaus grozil s policijo, mu je Kottas izplačal K 14.000. V to svrhu je Kottas prodal zlatino svoje žene. Glede ostanka pa se je obrnil na svoje znanee iz Zagreba, toda brezuspešno. Ker je tudi v hotelu, kjer je bivala tudi njegova žena, ki je prišla z Dunaja, ostal večjo vsoto dolžan, ga je policija prišla in izročila okrožnemu sodišču, kjer se nahaja od 20. januarja.

Obtožnica državnega pravdnika je jako obzirna, ter se omejuje samo na slučaj poskusa goljufije pri Rosenbergu in izvršene goljufije pri Robausu. K razpravi se ni vabila nobena priča, ker je obtoženo dejanje priznal, toda samo z izrecno omejitvijo, da nikakor ni imel namena ogoljufati Robausa. Še manj pa Rosenbergja. Obtožence je obširno narisal potek svojega življenja v kolikor je tudi v zvezi s tem zadnjim dogodkom. Tajni odločno vsak goljufiv namen. Svojih krvavih člankov ne omenja, nego le nameravano brošuro. Članek se je obizir na dotaknil njegov zagovornik Zorzi sam, ki je predlagal popolno oprostitev, ter skušal dokazati, da je šlo tu samo za ponesejeno kupčijo.

S tem g. pl. Kottas še ni končal svoje skartirane. Tudi v Avstriji ga že čaka neka trgovka Katica Binder na Dunaju, kjer gre za dvamilijonsko kupčijo s mastjo, katere baje tudi ni dobila.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSILMSER.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Žalujoča družina Šimenc.

Žalujoči sin Ignac.

Friderik pl. Laschan
in
Ema Schischkar roi. P.

CJENIO I PRORAČUNI STOJERA UVID

2019 **Agencija, Stritarjeva ulica 1.**